

ИНФОРМАЦИЯ

Туберкулозата (*Mycobacterium bovis*) в ЕС през 2017 г.

Обобщен доклад на Европейския съюз относно тенденциите и източниците на зоонози, зоонозни агенти и хранителни взривове в Европа през 2017 година

(Европейски орган за безопасност на храните Европейски център за профилактика и контрол на заболяванията)

Туберкулозата, с причинител *Mycobacterium bovis*, се среща рядко при хората в ЕС, като през 2017 г. има потвърдени 1 857 случая. Нивото на нотификация за ЕС се е увеличило от 0,03 случая на 100 000 население през 2013 г. до 0,04 случая на 100 000 население през 2017 г. Разпространението на *M. bovis* при хората е по-високо в държавите членки (ДЧ), които не са официално свободни от туберкулоза по говедата (non-OTF), в сравнение с тези, които са свободни от туберкулоза по говеда (OTF).

Данните от мониторинга на туберкулозата по говедата в ЕС от 2017 г. показват, че настоящата ситуация в Европа по отношение на инфекцията, откриването и контрола на туберкулозата по говедата е разнородна. Туберкулоза по говедата е докладвана от 16 ДЧ, пространствено групирана в кълстери, като разпространението в стадата варира от отсъствие до 26,2% в Обединеното кралство (в Югозападна Англия).

През 2017 г. откриването на заразени с туберкулоза стада, в свободните от туберкулоза по говедата региони (OTF), на 22 ДЧ, остана рядко, както и през предходните години, като две ДЧ - Малта и Португалия - констатираха туберкулоза по говедата в техните свободни от заболяването региони.

Всичките десет non-OTF ДЧ (без Кипър), съобщават нови случаи на туберкулоза по говедата в non-OTF регионите. Общият брой на положителните говежди стада в тези региони се е увеличил с 8% в сравнение с 2016 г., а разпространението в стадата е нараснало до 1,8%, в сравнение с 1,6% през 2016 г. Това увеличение се дължи на случаите в Обединеното кралство и Ирландия. Обединеното кралство докладва, през 2017 г., за Уелс, Англия и Северна Ирландия – увеличаване на разпространението в стадата от 10% и повече, както през последните години. Ирландия съобщава за ниско разпространение в стадата, между 1-5% - умерено увеличение в сравнение с последните години. Испания съобщава за ниско разпространение в стадото, с умерено намаление. Гърция отчита за 2017 г. 2,3% положителни говежди стада, докато през периода 2004–2017 г. положителните стада варират от 1,9% през 2008 г. до 5,2% през 2015 г. Италия и Португалия отчитат много ниско (0,1-1%) разпространение в стадата.

*Наблюдение и контрол на туберкулозата, причинена от *Mycobacterium bovis**

При хора

Обявяването на туберкулозата при хората е задължително за всички ДЧ, Исландия, Норвегия, Лихтенщайн и Швейцария и надзорът обхваща цялото население. Франция не докладва видовата специфика на причинителя в рамките на комплекса *M.*

tuberculosis за всеки отделен случай на туберкулоза при хора и следователно, няма данни за разпространението на *M. bovis* при хората на нейна територия.

Тъй като туберкулозата е хронично заболяване с дълъг инкубационен период, не е възможно да се оцени кои случаи са свързани с пътувания, по начина, по който това се прави за заболяванията с остро начало и бързо развитие. Вместо това се прави разграничение между заболели лица, с произход от държава членка на ЕС (случаи с произход от ЕС), и такива, с произход от държави извън ЕС (случаи с произход извън ЕС). В анализа произходът се определя главно по съобщеното родно място, с изключение на случаите от Австрия, Белгия, Гърция, Унгария и Полша - произходът се определя основно по съобщената националност на заболелите лица.

Продължителността на лечение на хората с туберкулоза, дължаща се на *M. bovis*, е определена на 1 година (12 месеца) след диагностицирането, тъй като най-краткото възможно лечение е шест месеца, в съответствие с международните указания за лечение на туберкулозата.

При животни

Данни за мониторинг на туберкулозата по говедата от националните програми за контрол и ликвидиране или потвърждаване на статут на официално свободни от заболяването

Съгласно Директива 2003/99/ЕО¹ за зоонозите, ДЧ трябва да докладват годишни данни за говеждата туберкулоза от мониторинга по националните програми за контрол и ликвидиране на туберкулозата или да декларират статут на официално свободни от туберкулоза държави или региони.

Докладите, представени от държавите членки, се основават на Директива 64/432/ЕИО на Съвета и свързаното законодателство и са от съществено значение за оценката на епидемиологичната ситуация в ДЧ и в техните региони, независимо дали официално са обявени за свободни от говежда туберкулоза (OTF) и/или още нямат такъв статут (non-OTF).

Годишни програми за надзор се прилагат в OTF регионите, за да се потвърди статутът им на свободни от говежда туберкулоза, докато във всички non-OTF региони, се прилагат програми за контрол и ликвидиране на туберкулозата.

Тези данни са сравними в ДЧ, тъй като схемите за мониторинг са хармонизирани. В допълнение към анализа на тенденциите, тези данни могат да се използват и за оценка на въздействието на програмите за контрол и ликвидиране на равнище ЕС и на равнище ДЧ.

Държавите членки са длъжни да обявяват появата на огнища на говежда туберкулоза по сухоземните животни в своите OTF региони чрез ADNS² системата на ЕС.

При отчитането на туберкулозата по говедата, се включват всички случаи на туберкулоза, независимо от причинителя (т.е. включително тези, причинени от *M. caprae*), за разлика от отчитането в статистиката при хората - само *M. bovis*). Въз основа на приетото определение³, всички случаи на туберкулоза при говедата, предизвикани от

¹ Директива 2003/99/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17 ноември 2003 година относно мониторинга на зоонозите и заразните агенти, причиняващи зоонози, за изменение на Решение 90/424/ЕИО на Съвета и за отмяна на Директива 92/117/ЕИО на Съвета, ОВ L 325, 12.12.2003г., стр. 31-40

² ADNS - Animal Disease Notification System - Системата на ЕС за уведомяване за болести по животните; http://ec.europa.eu/food/animals/animal-diseases/not-system_en

³ препоръчано от Подгрупата за борба с туберкулозата по говедата на Работната група за наблюдение и ерадикация на болестите по животните в ЕС - (SANCO/10200/2006) - Eradication program for Bovine

гр. София, 1618, бул. "Цар Борис III" № 136

<http://corhv.government.bg>, corhv@mzh.government.bg

тел. 02/4273056

някой от патогените от комплекса *M. tuberculosis*, се разглеждат като случаи на туберкулоза по говедата, както и цялата налична информация за конкретния бактериален причинител от комплекса *M. tuberculosis* се обобщава и отразява в статистиката за туберкулозата по говедата в ЕС. В докладите си ДЧ, когато е възможно, правят описателно разграничение на откритите причинители - *Mycobacterium tuberculosis complex*, *M. bovis* и *M. caprae*.

Данни от надзора на *Mycobacterium* при други животни

Данните от надзора на *Mycobacterium* при другите животни, са събрани от ЕОБХ без хармонизирана процедура и това позволява да се направи само описателно обобщение на ниво ЕС, но не и анализ на тенденциите.

Огнища на хранителни взривове от туберкулоза при хора, дължащи се на *M. bovis*

Докладването на хранителните взривове от туберкулоза при хора, причинени от *M. bovis* е задължително съгласно Директивата 2003/99/ЕО за зоонозите.

Общ преглед на основните статистически данни по хранителната верига, ЕС, 2013-2017 г.

В Таблица 40 са показани статистическите данни за броя на ОТФ и non-ОТФ държави членки, и броя на позитивните за туберкулоза говежди стада.

Таблица 40: Обобщение на туберкулозата *M. bovis* статистика, свързана с хора, основни категории храни и животински видове, ЕС, 2013–2017:

Хора	2017	2016	2015	2014	2013	Източник на данни
Общ брой потвърдени случаи	185	182	176	159	144	ECDC
Общ брой потвърдени случаи/100,000 население (notification rates)	0.04	0.04	0.03	0.03	0.03	ECDC
Докладващи ДЧ случаи на <i>M. bovis</i>	27	27	27	27	27	ECDC
<i>M. bovis</i> при лица с произход от ЕС	115	102	108	100	97	ECDC
<i>M. bovis</i> при лица с произход извън ЕС	70	80	68	59	47	ECDC
<i>M. bovis</i> при лица с неизвестен произход	0	0	0	0	0	ECDC
Общ брой на хранителните взривове	0	0	0	0	0	EFSA
Брой на свързаните с огнищата случаи	0	0	0	0	0	EFSA
Животни	2017	2016	2015	2014	2013	
Говеда						
Брой позитивни стада в ОТФ региони в ОТФ ДЧ и в non-ОТФ ДЧ	134	147	155	139	197	EFSA
Брой докладващи ОТФ ДЧ	18	18	18	16	15	EFSA
Брой позитивни стада в non-ОТФ региони в non-ОТФ ДЧ	18,857	17,421	17,441	17,122	18,059	EFSA
Брой докладващи non-ОТФ ДЧ	10	10	10	12	13	EFSA

ECDC: Европейски център за профилактика и контрол на заболяванията; EFSA: Европейски орган по безопасност на храните; ДЧ: държави членки; ОТФ: Официално свободен от туберкулоза по говедата; non-ОТФ – няма статут на официално свободен от туберкулоза по говедата.

Tuberculosis: https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/cff_animal_vet-progs_2013_dec-2012-761-ec_bovine-tuberculosis_gbr.pdf

гр. София, 1618, бул. "Цар Борис III" № 136
<http://corhv.government.bg>, corhv@mzh.government.bg
 тел. 02/4273056

Туберкулоза, причинена от *M. bovis* при хора

През 2017 г. са потвърдени 185 случая на туберкулоза при хора (*M. Bovis*) в 27 ДЧ. Дванадесет държави членки са докладвали поне един случай и 15 ДЧ не са имали нито един случай. Процентът на уведомяване за ЕС е 0,04 случая на 100 000 население, както и през предходната година, но е по-висок от този в годините 2015, 2014 и 2013. Най-висока инцидентност през 2017 г. има в Испания (0,12 на 100 000), следвана от Холандия и Обединеното кралство (0,06 на 100 000).

През 2017 г. 15-те ОТФ ДЧ, инцидентността на *M. bovis* при хора е 0,03/100 000 население, докато в non-ОТФ ДЧ е 0,05/100 000.

Повечето от случаите (62,2%, 115/185), са с произход от ЕС (заразяване по местоживеене и/или в други ДЧ), а 37,8% (70/185) - са с произход извън ЕС. По-голям дял (66,1%) имат случаите на *M. bovis* (с произход от ЕС) в ДЧ, които не са свободни от туберкулоза, в сравнение с ДЧ, които нямат статут на свободни - (54,7%).

Таблица 41: Докладвани случаи на туберкулоза при хора (*M. bovis*) и проценти на уведомяване на 100 000 население в ЕС/ЕАСТ, по държави и по години, 2013-2017 г.

Country	National coverage ^(a)	Data format ^(b)	2017		2016		2015		2014		2013	
			Confirmed cases & rates		Confirmed cases & rates		Confirmed cases & rates		Confirmed cases & rates		Confirmed cases & rates	
			Cases	Rate	Cases	Rate	Cases	Rate	Cases	Rate	Cases	Rate
Austria (OTF) ^(c)	Y	C	1	0.01	1	0.01	3	0.03	1	0.01	1	0.01
Belgium (OTF)	Y	C	6	0.05	14	0.12	9	0.08	10	0.09	10	0.09
Bulgaria	Y	C	0	0.00	0	0.00	1	0.01	0	0.00	0	0.00
Croatia	Y	C	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
Cyprus	Y	C	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
Czech Republic (OTF)	Y	C	0	0.00	1	0.01	1	0.01	0	0.00	0	0.00
Denmark (OTF)	Y	C	1	0.02	2	0.04	0	0.00	1	0.02	0	0.00
Estonia (OTF)	Y	C	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
Finland (OTF)	Y	C	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	1	0.02
France ^(d) (OTF)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Germany (OTF)	Y	C	43	0.05	54	0.07	49	0.06	44	0.05	44	0.05
Greece	Y	C	1	0.01	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
Hungary	Y	C	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
Ireland	Y	C	2	0.04	3	0.06	5	0.11	3	0.06	6	0.13
Italy ^(a)	Y	C	21	0.03	13	0.02	17	0.03	18	0.03	14	0.02
Latvia (OTF)	Y	C	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
Lithuania	Y	C	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
Luxembourg (OTF)	Y	C	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
Malta	Y	C	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
Netherlands (OTF)	Y	C	10	0.06	14	0.08	9	0.05	8	0.05	10	0.06
Poland (OTF)	Y	C	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
Portugal ^(g)	Y	C	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
Romania	Y	C	2	0.01	2	0.01	0	0.00	0	0.00	0	0.00
Slovakia (OTF)	Y	C	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
Slovenia (OTF)	Y	C	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
Spain	Y	C	55	0.12	35	0.08	38	0.08	33	0.07	28	0.06
Sweden (OTF)	Y	C	3	0.03	5	0.05	6	0.06	4	0.04	0	0.00
United Kingdom ^(d)	Y	C	40	0.06	38	0.06	38	0.06	37	0.06	30	0.05
EU Total	-	-	185	0.04	182	0.04	176	0.03	159	0.03	144	0.03
Iceland ^(h)	Y	C	0	0.00	-	-	0	0.00	0	0.00	0	0.00
Liechtenstein (OTF)	-	C	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
Norway (OTF)	Y	C	3	0.06	5	0.10	1	0.02	3	0.06	0	0.00
Switzerland (OTF) ^(h)	-	C	3	0.00	5	0.00	6	0.00	1	0.00	2	0.00

(а): Y: Да; N: Не; -: Няма доклад.

(б): А: Агрегирани данни; В: Данни, основани на конкретни случаи; -: Няма доклад.

(в): ОТФ: официално свободни от туберкулоза по говедата.

(г): Не съобщава отделните видове от комплекса *M. tuberculosis*.

(д): В Италия седем региона и четиринадесет провинции са ОТФ.

(е): В Португалия всички административни региони на Алгарве са ОТФ.

(ж): В Обединеното кралство - Шотландия и остров Ман са ОТФ.

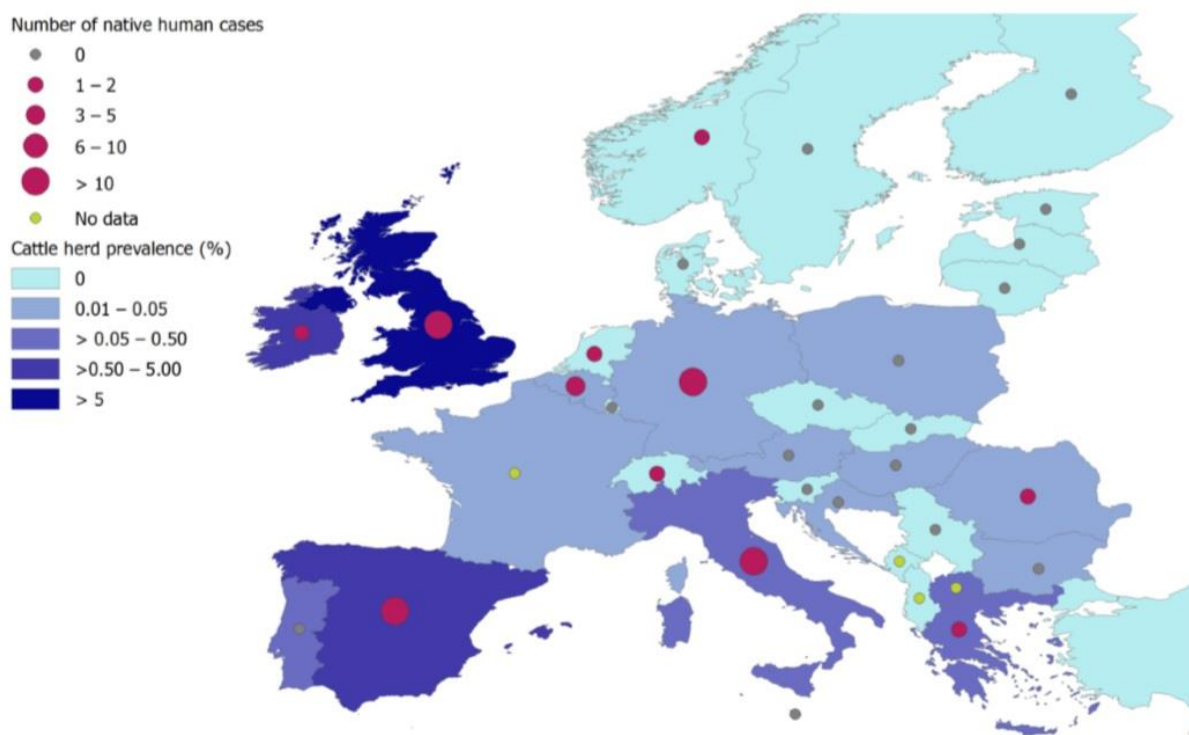
(з): В Исландия, която няма специално споразумение за здравето на животните (статут) с ЕС, последното огнище на туберкулоза по говедата е през 1959 г.

(и): Швейцария предостави данни директно на ЕОБХ.

* Не съобщава за отделните видове от комплекса *M. tuberculosis* през 2017 г.

Резултатите от лечението на хора след 12-месечна терапия са съобщени за 169 (92,9%) от 182 случая на *M. bovis*, докладвани през 2016 г. Успешно лечение е съобщено за 119 случая (70,4%), докато 14 души (8,3%) са починали по време на лечението, 17 души (10,1%) са все още на лечение и при четири случая (2,4%) е загубена възможността за проследяване. Резултатът от лечението не е оценяван за 15 случая (8,9%).

Резистентността към изониазид и рифампицин е ниска през 2017 г. - от 112 изследвани случая, девет са показали устойчивост на изониазид (8%). Не са докладвани случаи на множествена резистентност (и към рифампицин и към изониазид).

Фигура 37: Брой потвърдени случаи на M. bovis при хора с произход от ЕС (червени кръгове; зелени точки – липса на случаи) и обобщено разпространение в стадата говеда (синьо фоново оцветяване), ЕУ, 2016 – липсват данни за случаите при хора от Франция, Албания, Босна и Херцеговина, Северна република Македония, Черна гора и Сърбия (жълто-зелени точки).

Говежда туберкулоза при животните

Държавите, свободни от туберкулоза по говедата, на фигура 37, са отбелязани със зелена точка – това са 18 ОТФ държави членки през 2017 г., които не са имали нито един нов случай.

Четири държави членки са non-ОТФ със свободни региони (ОТФ региони). ОТФ регионите на тези четири държави членки са:

- в Италия: 9 региона и 13 провинции;

- в Португалия: всички административни региони на Алгарве;
- в Испания: Канарските острови;
- в Обединеното кралство: Шотландия и остров Ман.

Шест държави членки са non-OTF без свободни региони: България, Хърватия, Кипър, Гърция, Ирландия и Румъния.

Норвегия и Швейцария са OTF, в съответствие със законодателството на ЕС. Лихтенщайн има същия OTF статут като Швейцария. В Исландия, която няма специално споразумение за здравето на животните (статут) с ЕС, последното огнище на туберкулоза по говедата е през 1959 г.

Таблица 42: Статут на ДЧ по отношение на туберкулозата по говедата, ЕС, 2017г.

Държави членки	Официално свободни от говежда туберкулоза (OTF)
Austria	White
Belgium	Black
Bulgaria	Black
Croatia	Black
Cyprus	Black
Czech Republic	White
Denmark	White
Estonia	White
Finland	White
France	White
Germany	White
Greece	Black
Hungary	White
Ireland	Black
Italy	Grey
Latvia	White
Lithuania	White
Luxembourg	White
Malta	Black
Netherlands	White
Poland	White
Portugal	Grey
Romania	Black
Slovakia	White
Slovenia	White
Spain	Grey
Sweden	White
United Kingdom	Grey

Всички региони в ДЧ са OTF
 Не всички региони в ДЧ са OTF
 Нито един региони не е OTF

През 2017 г. общият дял на заразените или позитивни за туберкулоза стада говеда, във всички OTF и non-OTF региони в ЕС, остава много нисък (0,9%). На фигура 38 е показано разпространението в стадата (заразени или позитивни стада към общия брой стада говеда) на регионално или национално ниво в ЕС/ЕЕА. Случаи на туберкулоза по говедата има в 16 ДЧ, пространствено групирани в кълстери, като разпространението в стадата варира от отсъствие до 26,2% в Обединеното кралство (Югозападна Англия).

В OTF регионите на ЕС има общо 1 195 660 стада говеда през 2017 г.

Десет държави членки съобщават за 134 стада говеда, заразени с туберкулоза в OTF региони: в 9 ДЧ причинителят е *M. bovis* (Белгия - 5 стада; Франция - 95 стада; Германия - 3; Унгария - 2; Италия - 2; Малта - 1; Полша - 12; Португалия - 1 и ОК - 5), само Австрия съобщава за 8 стада, заразени с *M. caprae*.

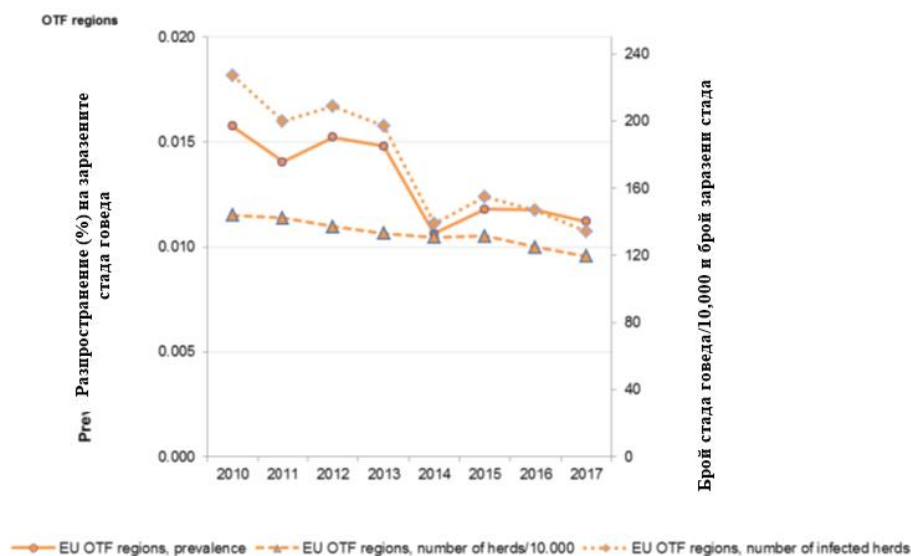
Няма случаи на туберкулозата по говедата през 2017 г. в Норвегия, Швейцария и Лихтенщайн.

Фигура 38: Дял на заразени с или положителни за туберкулоза стада от говеда, EU/EEA, 2017 г.

От 2010 г. до 2017 г. годишният брой (разпространение) на заразените стада говеда, в OTF регионите на ЕС, е намалял съответно от 227 (0,016%) на 134 (0,011%) (Фигура 39). Същевременно общият брой на говеждите стада е намалял от 1 439 899 през 2010 г. на 1 195 660 през 2017 г.

Фигура 39: Дял на заразените с туберкулоза стада говеда в OTF региони, ЕС, 2010-2017 г.

През 2017 г. в 10-те non-OTF държави има 1 022 664 стада говеда в non-OTF регионите им. Пет от тези държави членки (Ирландия, Италия, Португалия, Испания и Обединеното кралство) прилагат програми за ликвидиране, съфинансирани от ЕС. Броят на положителните стада, докладвани от тези ДЧ, е 5 472 в Ирландия (4 047 през 2016 г.),

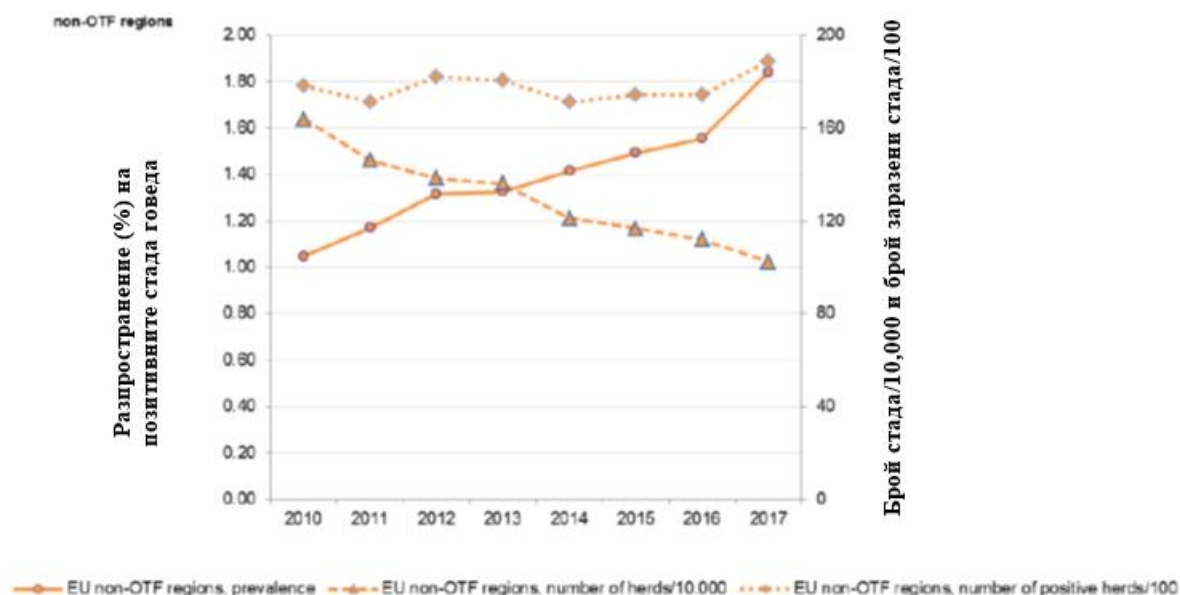
312 в Италия (335 през 2016 г.), 87 в Португалия (77 през 2016 г.), 2 461 в Испания (3 048 през 2016 г.) и 10 334 в Обединеното Кралство (9 694 през 2016 г.). Докладите се отнасят до *M. bovis*, с изключение на Испания, съобщаваща за комплекс *M. tuberculosis*.

От петте non-OTF държави, чиито програми не се съфинансират от ЕС, Кипър няма заразени стада през 2017 г. Хърватия има 1 заразено стадо (комплекс *M. Tuberculosis*) (2 през 2016 г.), докато 28 стада, заразени с *M. bovis*, са докладвани от България (10 през 2016 г.) и 93 от Гърция (147 през 2016 г.). Румъния съобщи за 69 (61 през 2016 г.) инфектирани стада с *M. bovis* или *M. caprae*.

От 2010 г. до 2017 г. годишният брой (разпространение) на положителните стада говеда в non-OTF регионите на ЕС се увеличава с 6% (76% разпространение) от 17 814 (1,1%) до 18 857 (1,8%), докато през 2016 г. увеличението е 8% (18,5% разпространението).

Същевременно, от 2010 г. до 2017 г. общият брой на стадата говеда значително намалява от 1 638 694 през 2010 г. на 1 022 664 през 2017 г. (Фигура 40).

Фигура 40: Пропорция на стадата от говеда, положителни за туберкулоза в non-OTF региони, ЕС, 2010–2017 г.

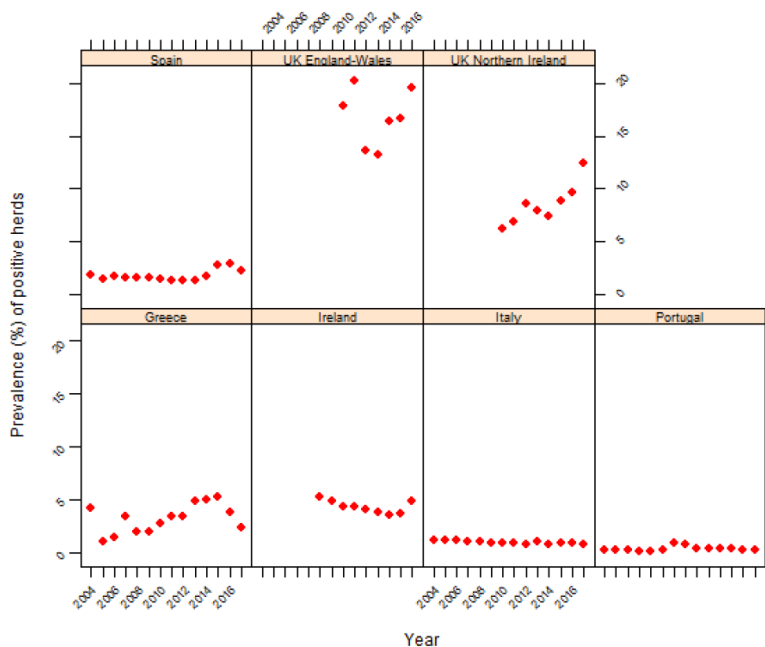

На фигура 41 са показани тенденциите в разпространението на позитивните стада говеда през периода 2004–2017 г. в non-OTF регионите на 5-те non-OTF държави членки (съфинансирани от ЕС) и на 1 държава членка, която не е финансирана от ЕС - Гърция. Обединеното кралство докладва за 2017 г. - за Уелс, Англия и Северна Ирландия - увеличение с 10% и повече. Ирландия и Испания отчитат слабо разпространение между 1 и 5%, което се увеличава и намалява в тези граници. Гърция през 2017 г. съобщава за 2,3% (93 от 3 969) позитивни стада говеда, докато през периода 2004–2017 г. превалентността варира от 1,9% през 2008 г. до 5,2% през 2015 г. Италия и Португалия отчитат много ниско разпространение (1%).

През 2017 г., освен при говедата, *M. bovis* се съобщава и при: домашни разплодни свине, овце и кози, домашни любимци (котки и кучета), биволи, алпака, отглеждани във ферми, диви свине, язовци, диви и отглеждани в зоологически градини елени и антилопи; лисици (Франция за 6% положителни проби за *M. bovis* от 188 лисици). *M. caprae* е изолиран от диви свине и червен елен.

В храна - Испания съобщава за изолиране на *M. bovis* и неуточнени *Mycobacterium spp.* от месо (трупове) на едър рогат добитък, *M. caprae* от козе месо (трупове) и *Mycobacterium spp.* от трупове на свине, овце и кози, елени (еленово месо) и диви свине.

Фигура 41: Разпространение на позитивните стада говеда в поп-ОТФ региони, в петте поп-ОТФ държави (съфинансирани от ЕС), и в Гърция - поп-ОТФ държава, която не е финансирана от ЕС, 2004–2017 г.

Дискусия

Хората в ЕС много рядко заболяват от туберкулоза (*M. Bovis*), поради провеждания десетилетия наред контрол на болестта при говеда и въведената задължителна пастьоризация на кравето мляко. Случаите на *M. bovis* при хора представляват само малка част (0,4%) от всички потвърдени случаи на туберкулоза, съобщени от 27-те държави членки на ЕС през 2017 г.

Инцидентността в ЕС на *M. bovis* се увеличава между 2013 г. и 2017 г.

През 2017 г. инцидентността на *M. bovis* при хора е по-висока в поп-ОТФ държавите членки, отколкото в ОТФ ДЧ, което показва пряката връзка между наличието на туберкулоза при животните и заболяемостта при хората.

Данните за 2017 г. от мониторинга на **туберкулозата по говедата** в ЕС показват, че настоящата ситуация в Европа по отношение на разпространението, откриването и контрола на туберкулозата по говедата е хетерогенна.

Туберкулоза по говедата се съобщава от 16 държави членки, като инфекцията е пространствено групирана на клъстери в различните части на Европа и разпространението варира от отсъствие до 26,2% в Обединеното кралство (Югозападна Англия).

В ОТФ регионите на 22 ДЧ откриването през 2017 г. на стада говеда, заразени с туберкулоза, остава рядко събитие, както и през предходните години. В сравнение с 2016 г. още 2 държави членки - Малта и Португалия - откриват туберкулозна инфекция при говедата в техните ОТФ региони.

Всички 10 non-OTF ДЧ, с изключение на Кипър, през 2017 г. откриват туберкулоза по говедата в техните non-OTF региони. Общият брой стада на положителни говеда в non-OTF региони, се увеличава с 8% в сравнение с 2016 г., а делът на положителните стада също нарасна от 1,6% през 2016 г. до 1,8%. Всъщност и броят и делът на положителните говежди стада в non-OTF регионите се увеличават от 2010 г. насам. Увеличението на дела може частично да бъде обяснено с 6% увеличение на позитивните стада говеда, които се откриват в тези региони, заедно със значителното намаляване на общия брой стада говеда, поради това, че постепенно се декларира все повече OTF региони в рамките на non-OTF държавите през този период. Общото увеличение може да бъде допълнително обяснено със специфични за някои ДЧ тенденции, като тези отчетени от Обединеното кралство, които декларира нарастващо разпространение от над 10% за Уелс, Англия и Северна Ирландия, през последните години, както и от Ирландия, която също докладва за нарастващо разпространение, макар и на по-ниско ниво. Гърция и Испания докладват намаляващо разпространение. Други non-OTF ДЧ показват стабилна ниска до много ниска инцидентност до рядко откриване.

Застойните или нарастващи тенденции в разпространението на положителни за туберкулоза стада говеда показват, че контролът и ликвидирането на това заболяване е предизвикателство поради сложните взаимодействия между патогена, гостоприемниците и околната среда (*EFSA AHAW Panel, 2014*)⁴.

През 2017 г. се съобщава, че *M. bovis* е изолиран от широк кръг животински видове, както домашни, така и диви, което показва колко широк диапазон от гостоприемници има този причинител на туберкулоза. Съобщава се, че *M. bovis* е изолиран от котки и кучета в Ирландия и Франция, съответно и в Обединеното кралство, където сега *M. bovis* се среща често при котки, прасета, южноамерикански камилови (лами и алпаки) и елени (*Daniëlle Gunn-Moore, 2014*). Все пак туберкулоза (*M. Bovis*) се диагностицира при по-малко от 40 души в Обединеното кралство всяка година (*Davidson et al., 2017*). Други заразени бозайници като котки, елени, диви свине и язовци също, както и заразените хора, могат като заразноносител да отделят активно патогена и да заразяват. Франция съобщава за *M. bovis* положителни лисици. Това е в съответствие с резултатите, публикувани наскоро от *Michelet et al (2018)*, откриващи *M. bovis*-инфекция на диви червени лисици в Южна Франция, което предполага възможната роля на червената лисица в епидемиологията на туберкулозата по говедата. *M. caprae*, за който се признава, че причинява туберкулоза по говедата, се съобщава както при говеда, така и при диви свине и червени елени. Видовете от комплекс *M. tuberculosis* също са изолирани от месо от продуктивни животни и от диви свине, и елени.

Свързани проекти и интернет източници

	Заглавия	За повече информация вижте:
Хора	Surveillance Atlas	http://atlas.ecdc.europa.eu/public/index.aspx
	EU case definitions	https://ecdc.europa.eu/en/infectious-diseasespublic-health/surveillance-and-disease-data/eucase-definitions
	Food- and water-borne diseases and zoonoses Programme	https://ecdc.europa.eu/en/about-us/who-we-are/disease-programmes/food-and-waterbornediseases-and-zoonoses-programme
	European Food- and Water-borne Diseases and Zoonoses Network (FWD-Net)	https://ecdc.europa.eu/en/about-us/partnershipsand-networks/disease-and-laboratorynetworks/fwd-net

⁴ Специфичните за държавите членки оценки на състоянието, тенденциите и значимостта на туберкулозата по говедата като източник на заболяване при хората могат да бъдат намерени в годишните национални доклади за зоонозите за 2017 г., посочени в Таблицата - Свързани проекти и интернет източници.

	European Tuberculosis Surveillance Network	http://ecdc.europa.eu/en/healthtopics/Tuberculosis/european_tuberculosis_surveillance_network/Pages/index.aspx
Храни и животни	European Union Reference Laboratory for Bovine Tuberculosis	https://www.visavet.es/bovinetuberculosis/
	Summary Presentations on the situation as regards Bovine Tuberculosis control and eradication programmes in Member States;	https://ec.europa.eu/food/animals/health/regulatory_committee/presentations_en#20180919
	Bovine tuberculosis – Austria	https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/animals/docs/reg-com_ahw_20180712_pres_bov-brucerad_aut.pdf
	Bovine tuberculosis – Croatia	https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/animals/docs/reg-com_ahw_20160705_bovtb_croatia.pdf
	Bovine tuberculosis – Ireland	https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/animals/docs/reg-com_ahw_20180712_pres_bovtub_irl.pdf
	Bovine tuberculosis – Italy	https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/animals/docs/reg-com_ahw_20180712_pres_bovtub_ita.pdf
	Bovine tuberculosis – Malta	https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/animals/docs/reg-com_ahw_20180228_tb_mlt.pdf
	Bovine tuberculosis – Portugal	https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/animals/docs/reg-com_ahw_20180712_pres_bovtub_por.pdf
	Bovine tuberculosis – Spain	https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/animals/docs/reg-com_ahw_20180712_pres_bovtub_esp.pdf
	Bovine tuberculosis – United Kingdom	https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/animals/docs/reg-com_ahw_20180712_pres_bovtub_gbr.pdf
	General information on EU Food Chain Funding	https://ec.europa.eu/food/funding_en
	2003/467/EC: Commission Decision of 23 June 2003 establishing the official tuberculosis, brucellosis, and enzootic-bovine-leukosis-free status of certain Member States and regions of Member States as regards bovine herds (Text with EEA relevance) (notified under document number C(2003) 1925)	https://eurlex.europa.eu/eli/dec/2003/467/oj/eng
	General information on National Veterinary Programmes, in EU	https://ec.europa.eu/food/funding/animalhealth/national-veterinary-programmes_en
	EU approved and cofinanced veterinary programmes for Bovine Tuberculosis carried out by the MS	http://ec.europa.eu/dgs/health_foodsafety/funding/cff/animal_health/vet_progs_en.htm
	World Organisation for Animal health, Summary of Information on Bovine tuberculosis	http://www.oie.int/fileadmin/Home/eng/Media_Center/docs/pdf/Disease_cards/BOVINE-TB-EN.pdf
	2016 National Veterinary Programmes funded (cofinanced) by the EU for bovine tuberculosis (approved programmes and type of measures approved)	https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/cff_animal_vetprogs_working_doc_12114_rev2_2016.pdf
	More information on EU approved and cofinanced eradication programmes for bovine tuberculosis in cattle carried out by the MS is available online	http://ec.europa.eu/dgs/health_foodsafety/funding/cff/animal_health/vet_progs_en.htm
	Annual national zoonoses country reports (reports of reporting countries on national trends and sources of zoonoses)	http://www.efsa.europa.eu/en/biological-hazardsdata/reports
	Scientific Opinion of the EFSA Panel on Animal Health and Welfare (AHAW): Assessment of listing and categorisation of animal diseases within the framework of the	https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/4959

	Animal Health Law (Regulation (EU) No. 2016/429): bovine tuberculosis	
	EU Task Force on the eradication of animal diseases – bovine tuberculosis subgroup reports	https://ec.europa.eu/food/funding/animalhealth/national-veterinary-programmes_en
	Bad Bug Book (Second Edition), Food-borne Pathogenic Microorganisms and Natural Toxins Handbook, Center for Food Safety and Applied Nutrition, Food and Drug Administration (FDA), USA	https://www.fda.gov/food/foodborneillnesscontaminants/causesofillnessbadbugbook/

Използвана литература и повече подробности:

The European Union summary report on trends and sources of zoonoses, zoonotic agents and food-borne outbreaks in 2017, European Food Safety Authority European Centre for Disease Prevention and Control

APPROVED: 19 November 2018

doi:10.2903/j.efsa.2018.5500

www.efsa.europa.eu/efsajournal

EFSA Journal 2018;16(12):5500

<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/5500>

Допълнението за туберкулозата съдържа всички обобщителни таблици и фигури, касаещи този раздел. Всички таблици и фигури са публикувани като допълнителна информация към настоящия доклад и са достъпни за изтегляне на файлове на адрес <http://doi.org/10.5281/zenodo.1475841>

04.02.2019 г.

Изготвили:

д-р Илиян Костов

д-р Мадлен Василева

Център за оценка на риска по хранителната верига